

اعوانی: فارابی پایه‌گذار علم سیاست اسلامی است

رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در آیین گشایش همایش «فارابی و تأسیس فلسفه اسلامی» با تأکید بر علم‌آوری فارابی گفت: این فیلسوف اسلامی، پایه‌گذار علم سیاست اسلامی است.

رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در آیین گشایش همایش «فارابی و تأسیس فلسفه اسلامی» با تأکید بر علم‌آوری فارابی گفت: این فیلسوف اسلامی، پایه‌گذار علم سیاست اسلامی است.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه فارس، آخرین سخنران مراسم افتتاحیه همایش «فارابی و تأسیس فلسفه اسلامی» در سالن صدرالمآلهین بنیاد حکمت اسلامی صدا بود که با موضوع «فارابی؛ فضیلت از دیدگاه فارابی» سخنرانی کرد.

وی در ابتدای سخنان خود با اشاره به نقش پررنگ فارابی در تدوین علوم اسلامی گفت: کاری را که فارابی کرد، حتی «فارابی؛ کندي» هم نتوانسته انجام دهد. فارابی پایه‌گذار علم سیاست اسلامی است.

این استاد دانشگاه ادامه داد: اساس حکمت عملی، «فارابی؛ فضیلت» و «فارابی؛ دیانت» است. تمام حکمای شرقی و غربی در مورد فضیلت صحبت کرده‌اند و فضیلت اساس دیانت است. تقوا به معنای جامع همه فضایل و اصل و منشأ علم الهی است.

دبیر علمی همایش بین‌المللی روز جهانی فلسفه با اشاره به نظریه فضیلت در دیدگاه سقراط گفت: فضیلت، دانستن تصویری و تصدیقی نیست، بلکه مبتنی بر علم تحقیقی است. بنابراین علم به فضایل از طریق تحقق حاصل می‌شود. جالب اینکه در علم تحقیقی، خطا وجود ندارد و به همین دلیل عده بسیاری به سقراط ایراد گرفته‌اند.

وی، جامع فضایل در قرآن را «تقوا» در نظر گرفت و افزود: در اندیشه افلاطون، تمام فضایل وجود واحد یک حقیقت است. بر خلاف «فارابی؛ کانت» ما نمی‌توانیم عقل نظری را از عقل عملی جدا کنیم. انسان یک عقل واحد است که به دو اعتبار عملی و نظری عمل می‌کند.

وی در مورد ارتباط «فارابی؛ حقیقت» و «فارابی؛ خیر» گفت: غایت عقل نظری، حقیقت است و غایت عقل عملی «فارابی؛ خیر» و باید با عقل عملی، خیر را اختیار کرد. در نظر فارابی «فارابی؛ خیر» کمال و غایت عقل عملی است.

* «فارابی؛ سعادت» یک مفهوم کلیدی نزد فارابی است

اعوانی با اشاره به فضایل در دیدگاه فارابی گفت: «فارابی؛ سعادت» یک مفهوم کلیدی نزد فارابی است و آن را مطلوب به ذات می‌داند و در عقل عملی، یگانه خیر مطلوب است. این سعادت دنیوی و اخروی است. یعنی آغاز آن در این دنیا و کمال آن در آخرت است. تا زمانی که کمال دنیوی را کسب نکنیم، کمال اخروی حاصل نمی‌شود.

وی، کسب فضایل را امری اختیاری دانست و گفت: کسب فضایل در واقع ملکه‌ای نفسانی است که از طریق مهارت حاصل می‌شود. وی در مورد تفاوت میان اراده و اختیار گفت: حیوان تنها دارای «فارابی؛ اراده» است، اما انسان هم دارای «فارابی؛ اراده» و هم دارای «فارابی؛ اختیار» است و ما باید فضایل را اختیار کنیم. اگر مبدأ شوق «فارابی؛ نطق» و «فارابی؛ عقل» باشد، اختیار است. اما اگر مبدأ شوق «فارابی؛ تخیل» باشد، اراده است. از همین روست که می‌گویند آزادی باید تحت اراده عقل – به ویژه عقل الهی – باشد.

استاد دانشگاه تهران ادامه داد: فارابی فضایل را به دو دسته «فارابی؛ نطقی» و «فارابی؛ خلقی» تقسیم می‌کند، و می‌گوید: راه این دو تعلیم و تربیت است. «فارابی؛ تعلیم» به «فارابی؛ فضیلت نطقی» وابسته است و «فارابی؛ تربیت» با «فارابی؛ عقل خلقی» مرتبط است. تقسیم‌بندی فارابی از فضایل گاهی با ارسطو و افلاطون هماهنگ نیست. فارابی معمولاً تمام فضایل را مدنی لحاظ می‌کند.

* علوم وقتی اسلامی می‌شود که با حکمت الهی آمیخته شود

اعوانی در بخش دیگری از سخنان خود با طرح این پرسش که «فارابی؛ مدینه فاضله چیست؟» گفت: در یک مدینه غیر فاضله (جاهله) یک انسان فاضل به تنهایی کاری از پیش نمی‌برد. بنابراین سعادت – که خیر اعلی است – تنها در مدینه حاصل می‌شود. یعنی در اجتماعات کوچک‌تر محقق نمی‌شود.

وی افزود: فارابی می‌گوید: مدینه فاضله مدینه‌ای است که غرض از اجتماع در آن تعادل و تضاد اهالی آن جهت نیل به سعادت است. یک امت فاضله، از چند مدینه فاضله تشکیل شده است و بالاتر از امت فاضله، مأموره فاضله است. یعنی زمینی که تمام مدن آن اهل فضیلت باشند.

رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران در پایان سخنان خود اذعان کرد: آنچه که امروز کم داریم «فارابی؛ حکمت» است. حکمت می‌تواند علم را الهی کند و علوم وقتی اسلامی می‌شود که با حکمت الهی به معنای اصیل کلمه آمیخته شود.

به گزارش خبرنگار فارس، آیین گشایش همایش «فارابی و تأسیس فلسفه اسلامی» با سخنان غلامرضا اعوانی پایان یافت. نشست‌های تخصصی این همایش بعد از اقامه نماز و صرف ناهار برگزار می‌شود.

همایش «فارابی و تأسیس فلسفه اسلامی» امروز و فردا با 38 ارائه مقاله خود در قالب هفت نشست تخصصی برگزار می‌شود.

